

FÜGGETLEN LAPOK

Mejelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek
s a lap kezelését illető minden tárgyak
a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egye-
sületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18
sz. a.) intézendők.
Bérmentetlen levelek el nem fo-
gadtatnak.

Előfizetési ár:
egész évre 20 frt. félre 10 frt. ne-
gyedévre 5 frt.
Postátartás díj: 6-hasábos petit-sor
5 kr., belyegdíj mindenbevitelért 30 kr.
A „nyilt-tér”-ben
4-hasábos petit-sor 20 kr.

Uj előfizetés

FÜGGETLEN LAPOK további folyamára.

April-juniusi évfolyamra	5 ft. — kr.
April-szeptemberi félre	10 — —
April-decz 3 évfolyamra	15 — —
Egy óra	1 — 70 —

A kiadó-hivatal,
3 korona utca 18. sz.

Pest, april 28.

Katholikus szabadelvű program-
munk parancsolja, hogy ne hagyjuk
érintetlenül a politikai vagy társadalmi
kérdést, mely bizonyos vonatkozások-
ban vallási elvekkel találkozhat.

Valamint kötelességünk az is, hogy
a politikai és társadalmi kérdések meg-
vitatásában a kath. egyházi vonatko-
zást, vagy érdekeket, a kath. vallás
szelleme által igazolt szabadelvű s a
haladó korszakkal megegyező néz-
pontokról világítsuk meg.

Az angol felszajeg parlamentjében,
a hó folytat a halálbüntetés eltörlése
iránt tettett javaslat.

A büntető codex egy fő elve ellen a
szabadelvű angol nemzet kebelében
történt ezen mozgalom bennünket kö-
zelebről érdekel. Nem csak azért, mi-
vel törvényhozásunk már a mult szá-
zad végén viseltett rokonszenvel,
átható büntetőreform iránt, s
ebbeli vágyait az otöbbi országgyűlé-
sek alatt valósitani is igyekezett; ha-
nem azért is, mert Európa összes ha-
ladó nemzetei, a humanitás és cultura
érzelmeit tanusítottak, mind annyiszor
a halálbüntetési törvény szigorja ellen-
ében, valahányszor annak eltörlése
iránt a különféle kamarákban javasla-
tok tettek.

Az erkölcs fogalmak ezen szelid-
ülése a kereszténység nagy müve, mely
a társadalmat, az ő isteni elveivel las-
sanként átalakítja.

Ugy találjuk, hogy akik a halál-
büntetés eltörlése mellett szónokoltak,
mint Gilpin, javaslatuk támogatására
semmi újat sem mondtak, a jogtalan-
ság, inhumanus, sat. közhelyekké vált
érveknél; de viszont Stuart Mill, ki
a philantropok ellen, a halálbüntetés
megtartása mellett nyilatkozott, egy
fókkal sem emelkedett a közönséges
„utilitási” szempont felül.

Mint eredményt legyen elég jelez-

nünk, hogy az angol parlament, a ha-
lálbüntetés eltörlésére tett javaslatot
127 szavazattal, 23 ellen, elvetette.

Sokkal fontosabb az, hogy a bü-
ntető törvénykönyv reformja iránt oly
általános nyilatkozó haladó jogfo-
galmakkal szemközt, mily álláspontja
van az egyháznak?

Azaz: összefér-e az egyház szelle-
mével ily nagy fordulat az erkölcsi vi-
lág egyik legnagyobb érdeke körül?

Erre röviden azt válaszolhatjuk,
hogy az egyház elve e kérdésben, a
legszabadelvébb igényeket is fölül-
mulják.

A kath. álláspont itt következő:
Ecclesia abhorret a sanguine. In-
tézmenyei kezdet óta a fogalmak és
erkölcsök szelidítésére valának irá-
nyozva. Tanítá és gyakorlá a szeretet-
tet, mely maga a humanitás, és irlgal-
masságot, mely a philantropok esz-
ménye.

A középkori századokban, a tör-
vény szigorja ellen a jus asyil-t állítá
föl, s papjai által könyörületet esdett a
bírák ítélete ellen.

Mindenütt pártfogója levén az el-
esettnek, büntető elveiben a javulás és
megtérés erkölcsi céljait figyelte. S
ha mindezen vallási irányzat és törek-
vés sem volt elegendő eredményü hogy
a keresztény államokban a halálbüntet-
és eltörlötése keresztülvitetett
volna; sőt hogy az egyház direct nem
tiltakozott a törvény ezen abszolút szí-
gora ellen, oka nem az egyházban, sem
annak elveiben keresendő, hanem az
emberi szenvedélyek oly nehezen fé-
kezhető hullámzásában, az állati ter-
mészetnek az erkölcsi természettel
szemközt a történelem által is tanusi-
tott túlsúlyban, melyet a vallás hatá-
sai lankasztottak ugyan, de végdiadlra
csak a szellemi és erkölcsi érdekek-
nek, az általános elterjedendő ker-
hit és erkölcselvek által nyújtott hatás
és erő fog segíthetni.

Pest, april 28.

Felfogásunk szerint a mily fényes
azon pálya, melyet a gondviselés e kor
embereinek kijelelt, ép oly terhes is a
azon felelőség tekintetében, mely az
utókor előtt rájuk nehezedik.

Első sorban állnak természetesen
a törvényhozók s az azok élén álló
kormány. Ezeké az utókor előtt a dí-
csőség, de őket terhelne a történelem
kárhözható ítélete is a mostani alkotá-
sokért, ha meggyökerezni nem bir-
nának.

E kornak szemére lobbantják, mi-
szertint csak a siker után itél, pedig az
az Istennél van. Azonban megvalljuk,
hogy a siker után itélni sehol sincs az
ember inkább jogosítva, mint a politi-
kában s ha végkép a történelem a si-
ker szempontjából kénytelen páleztát
törni az egyén felett, teljeszen igazza van.

Mert lehet valaki bármilyen pol-
gár, bármilyen tisztá jellem, de valódi állam-
férfívá, mely korszakot teremt, csak a
siker teheti. Mert az államférfi bece
épen abban áll: a létező körülmények
kellő számbavételével, a divergens erők
ügyes felhasználásával a sikert ki-
vívni.

Gyakran tesszük magunknak a kö-
zel jövőnkre ezen felette fontos kérdést:
valjon a folyamatban levő korszak em-
berei haladtak e már annyira alkotá-
saikban, hogy nyugodtan adhatnak át
műveket a jövőnek, emléköket a törté-
nelem igazságos ítéletének?

A nemzeti felbúrédek korszakát gr.
Széchenyi emléke világítja meg. E
korszak legszebb hazai történelmünk-
ben és az ifjú remények anyyi sugarai-
val ékesen folyt szinte két évtizedig.

Kossuth pályája belterjesen ra-
gyogó, de kurta vala. Az időszak, me-
lyet döntő hatalma betölt, nem éri el a
másfél évet Azóta közvetlen hatalya a
nemzetre megszűnt s hazai fejlődésünk-
re, mint tényező nem folyik be.

A rákövetkezt sötét idő megér-
telte Deák korszakát, kinek kezére
jutott egy nagy nemzeti átalakulás ne-
hez kérdéseit megoldani, és az irt két
ellentétes időszak közt betöltöni.

Bárki mit állítson, Deák eddigi
alkotásában, melyek a közjogi viszony-
nyok részletezett rendezését foglalják
magukban, szinte merev következetes-
séggel a 1848-ki téren állt meg, és mit
történelmünk, törvényeink 1848-ban az
akkori codexben józan vívmány gya-
nánt mutathatnak fel, az mind tényle-
ges jog gyanánt meg van nyerve az
1867-ki törvényben.

Hiában töltik el az alnégyvennyol-
casok lármáikkal az országot közös-
ügyes, quótás állapotainkról. A közös
ügyeket legvilágosabban 1848. ismerte
el s vette fel törvényeinkbe.

Az 1848-ki törvény mondja ki a
a sanctio pragmatikát alapul, e törvé-
nyek mondják ki a kapcsolót válhat-
lan épségét, ezen törvények szólnak a
hazánkkal válhatlan kapcsolatban álló
tartományok iránti törvényes vi-
vni s onyokról, ezek ismerik el a kö-
zös ügyeket, s azoknak kezeléséről —
bár hiányosan — intézkednek.

1849. végén Ausztria merészen tép-
hetett volna ki egész lapokat e codex-
ből, az ötvenes években csekély per-
centjét nyujthatta volna a nemzetiség
mellé a mai engedelmeknek, hogy a
nemzet öszintén kibéküljön. Deák a
körülmények nyomását Ausztria irá-
nyában annyira hasznosította, mennyire
csak a 1848. állápontra helyezkedő
hazaif, becsületes lélekkel, utógondo-
lat és álnok aspiratiók nélkül tehetete.

Azt jól tudjuk, hogy 1848-nak nem
Deák, de Kossuth volt alkotója;
azt is tudjuk, hogy ha egyébként, a rá
következett események lehetlenségé-
géték, hogy 1848-at a dynastiával és
Ausztriával szemben Kossuth ren-
dezze.

Ez tehát Deák kezére várt. Ő
fogta a esomot kezébe is, azt megoldot-
ta az adott körülmények közt teljes hü-
séggel az alaphoz.

Azóta létezik tényleg ismét száza-
dok mulva valóságban magyar kirá-
ly. Buda királyi lakká lön. Magyar
földön királyi magyar lát világot. Kül-
földi hatalmak követi fogadtatnak Bu-
dán. A birodalom felette fontos európai
állásban hazánk befolyása döntő lett.

A magyar nemzet magatartása az eu-
rópai mérlegben sullyá lön, mit a számi-
tásból kihagyni nem lehet.

Ezekben oldotta meg Deák missió-
ját közjogi irányban. Történjék bármi,
ezennel ennek elismerését töle a törté-
nelem egykor meg nem vonhatja.

De a mily nyugodtan engedheti át
Deák emléket a történelem egykori
bíróságának, hol a pártok szenvedélyei
elviharoztak, hol az egyéni ambíciók
és személyes érdekek megszüntek már,
egy a kortársak közt csak egy mérték
marad az élő számára mindenkor és
mindenütt, a siker.

És pedig nem oly siker, mely boly-
góként átmeneti fényt áraszt egy év
történelmére a haza fejlődésében, de a
mely állandósított hatását termékenyí-
tő melegeben viszi át a jövőre, s egy
korszakot nem csak jelel, de teremt és
alapít is; hol a felélesztett talajból egy
új nemzeti tenyészett buja növényzete
tör elő elnyomva erejében a gyomot és
burjánt, melyet a mult növelt.

Ettől azonban, ha magunkat ámi-
tani nem akarjuk, be kell vallanunk —
még távol vagyunk.

Minden, mi eddig történt, kibékítése
a dynastiának a nemzettel, — oly mérték
feletti becsü vívmány, — mely nél-
kül nemzeti fejlődés lehetetlen volna.
De az 1848 óta közébejött szerencsét-
len idők e kibékítés következtése gya-
lehet, minthogy lelki életünkre nézve egyéni-
ségünk még nem emelkedett a kereszténység
szellemi életébe, még nem foglalta el azon
álláspontot, melyről azon tárgyakat szemlélni
kellene, szóval szivünk nem keresztény, ha-
nem pogány korszakban él. Ha szivünk e
hátramaradásból kiemelke lük, ha önmagunk-
ban a szellem keresztényekhez illőleg előtér-
ben áll, akkor azon tulajdonok, azon eszmék,
melyek religiónkban foglaltatnak, s melyek
a szépművészeteknek oly gazdag forrásul
szolgálnak, egymásután fognak szemünk
előtt föltárulni, akkor religionkat, mint a
Meváltónak olyan intézményét fogjuk bá-
mulni, mely nemcsak lelki üdvösségünknek,
hanem evvel egyszersmind mindazon eszkö-
zöknek is, melyek arra segítenek, milyenek a
szépművészetek, kimeríthetlen kincsekkel ki-
nálkozik. Mert a keresztény religió nemcsak
hogy maga tökéletesebb, mint az ó-kori va-
lammennyi népek religiója, hanem ugyanezen
tulajdonságánál fogva a művészeteknek is
tökéletesebb eszméket nyujthat, mind am azok
mindnyáján. A hol pedig a szellemnek a mű-
vészetek e lényeges tulajdonának nagyobb
tökéletességét találjuk, ott az anyagnak, mint
lényegtelenebb sajátságának hiányait sokkal
könnyebben mellőzhetjük.

nánt elutasíthatlan kényszerűséggel
magasra szabták az ért. Magasra pedig
nem jogáldoztatban, de mia népnek leg-
érezhetőbb — pénzben.

S ezen állapot teszi az eddigi red-
ményt felszeg és csonkává.
Mindenik fél — mint természetes
— nyereményt vár az állapotok javu-
lásában, a nemzet is acquiválenst leg-
alább, ha a terhekben érezhető alább-
szállítás nem lehet.

Hogy tehát a nagy mű befejezve, a
siker az öök számára is kiviva legyen,
hiányzik még a nagy feladatnak ugy
szólva nehezebb fele, mely a nemzeti
szellem meghódításának szilárd ragasz-
kodásában áll.

Haladtunk e ebben előre uraim,
vagy hátráltunk visszafelé, ez a mai
politikának lényeges kérdése, mert
nemcsak a jövőt dönti el, de a multat
is minden eddigi alkotásaiban fenye-
geti.

Ez tehát elfogulatlan buvárlatot és
szigorú számbavételt követel azoktól,
kik hivatva vannak ma a nemzet sor-
sát intézni a törvényhozás és kor-
mánytól.

Az észak-keleti vasut hálózat
kiállításának feltételei.

Bármily jelentőséggel birjanak a kiépí-
tendő vaspályák s azoknak létrejötté,
bármennyire sürgős legyen is országos fejlődé-
sünk érdekében azoknak kiállítása, még is
megkívánja a józan gazdálkodás, hogy a ki-
állítás feltételeire is különös gond és figye-
lem fordítassék.

A törvényhozásnak emélfogva elenged-
hetlen feladata, szoros bírálat alá venni azon
feltételeket is, melyek alatt a kiállítás esz-
közöltetik.

Vaspályák kiállításánál leginkább áll
azon elv, hogy nem az a legokosabb kiépí-
tés, a mely legkevesebbe kerül, s nem az a
legolcsóbb, a mi legkisebb összeget kíván,
sőt inkább a legolcsóbb kiépítés lehet a leg-
drágább kiállítás egyszersmind.

A kérdésben forgó vasuti hálózatért azon
egyezményben, melyet a kormány a vállal-
kozó consortiummal kötött, a biztosítás átlagos
mértőföldenkint 36,600 tiszta jövedelemre
kötött meg, míhez 500 frt az ürlésztési
részlet járul.

Ezen biztosítékot tökélsítve és a nemzeti
kölesön kamatlábát 7 1/2% véve számba, tesz
mértőföldenkint készpénzben 488000 ftot és
5% papírra kiszámítva 732,000 ftot, a tör-
lésztési részlettel együtt 741,000 ft biztosított
kiállítási tőkét.

Már ezen számok mutatják, hogy a kér-
ésben lévő pályavonalok kiállításai tőkésé

A FÜGGETLEN LAPOK TÁRCZÁJA.

A katholika religio viszonya a szóló és képző művésze- tekhez.

III.

Az anyagnak túlsúlya az ó-korban szinte
fölismerhető az irodalom és művészet körül
sátán, mint az ennek mintegy eszközül szol-
gáló anyagvilág fölött. Az ő mennyei tanítma-
nya által az anyagnak azon általános uralma
az emberis g mindennemü müve fölött meg-
szünttetett. A mi az előtt általánosságban
uralkodott, ezután általánosságban szolga-
ságra hajatott. A szellemnek ily módon való
előreléptetése természetes, hogy az anyagnak
nem csekély veszteségével történt. Azon gyny,
melylyel a pogányok az első keresztényeket
illették, midőn őket haloványoknak nevezték,
dicsőség s jellemző tulajdonságképen a ke-
reszténység szellemi szüleményeire is illik. A
testnek a halaványsága mellett annál életdu-
sabb levén az ő keresztények szelleme,
mellet, melyben a kereszténység müvei a szép-
művészet terén megjelentek, a szellemnek a
pogány korszakánál sokkal nagyobb mértékü
nyilatkozata is vehető észre. Nem is tekint-
hetünk a kereszténységnek akármely müvere
a nélkül, hogy annak fő tulajdonságát is
észre ne vegyük, melynél fogva a keresztény
tulnyomólag, hanem csak némi részben tar-
tozik az anyagvilághoz. Európára s az e vi-
lágrészre a műveltségben messze haladt né-
lágrészre a műveltségben messze haladt né-
prek fordítva figyelmünket nem tagadhat-
juk azok irodalma és művészetében az anyagi
kültől kisebbségben maradásá mellett a szel-
lemnek kiválóbb eréjét. A román vagy ger-

is ugyanazon jellem látható, s mely nem ke-
vesebb kirivósággal lep meg bennünket a
görög építészetnek is különösen a dóri rend-
szerben épült templomai. Sőt a művészetnek
azon két ága, mely már tulajdonságánál fogva
is szellemi természetű, milyen a festészet
és zenészet, az ó kor egyik népénél sem emel-
kedett valami kiváló tökéletességre, nem le-
vén olyszert, hogy benne az anyagot előtérbe
lehetett volna léptetni.

A Meváltó keresztje nem kevesebb dia-
adalt aratott az emberi nem elnyomója a
sátán, mint az ennek mintegy eszközül szol-
gáló anyagvilág fölött. Az ő mennyei tanítma-
nya által az anyagnak azon általános uralma
az emberis g mindennemü müve fölött meg-
szünttetett. A mi az előtt általánosságban
uralkodott, ezután általánosságban szolga-
ságra hajatott. A szellemnek ily módon való
előreléptetése természetes, hogy az anyagnak
nem csekély veszteségével történt. Azon gyny,
melylyel a pogányok az első keresztényeket
illették, midőn őket haloványoknak nevezték,
dicsőség s jellemző tulajdonságképen a ke-
reszténység szellemi szüleményeire is illik. A
testnek a halaványsága mellett annál életdu-
sabb levén az ő keresztények szelleme,
mellet, melyben a kereszténység müvei a szép-
művészet terén megjelentek, a szellemnek a
pogány korszakánál sokkal nagyobb mértékü
nyilatkozata is vehető észre. Nem is tekint-
hetünk a kereszténységnek akármely müvere
a nélkül, hogy annak fő tulajdonságát is
észre ne vegyük, melynél fogva a keresztény
tulnyomólag, hanem csak némi részben tar-
tozik az anyagvilághoz. Európára s az e vi-
lágrészre a műveltségben messze haladt né-
lágrészre a műveltségben messze haladt né-
prek fordítva figyelmünket nem tagadhat-
juk azok irodalma és művészetében az anyagi
kültől kisebbségben maradásá mellett a szel-
lemnek kiválóbb eréjét. A román vagy ger-

man népeknek már nyelve is olyan tulajdon-
sága, melyben azon anyagi ereje a haj-
dani római nyelvnek föl nem található. Az
olasz, franciaia stb. újabb nyelvnek nyelvi-
tan alakjai a rómaihoz képest szerföltött meg-
foghatoztak, anyagilag tökéletlenebbek
lettek, s így mit csodálkozhatunk, ha Dante,
Tasso keresztény költők müvein azon anyagi
talpraesett külalakot föl nem találjuk, melyet
Homerosznál bámulunk. De bár a keresztény-
ség szellemiségének előnye az anyag fölött az
építészeti rendszernek is akár román, akár
görög izlésü alakjain is fölismerhető, mégis
legvilágosabb fényben tűnik elénk a művé-
szetnek azon két fajtában, mely majdnem ki-
zárolag a kereszténységé, s mely egyedül
avval tudott nagygyá lenni t. i. a festészet és
zenészetnél. A művészetnek ezen két ága
közül az előbbit a Lionardok, Coreggiok, Ra-
faelek, Michel Angelok esestet, az utóbbit
pedig a Mozart ok, Haydn ok stb-iek szelleme
az ó-kornak hasonemü művészetén messze
tulemelték. Mert épen e kettőben, mint a
szellemiséghez legközelebb álló művészetben
a kereszténység szellemi természete is leg-
hebben kifejezhette magát.

Ha tehát a szépművészeteknek kereszt-
ény alakjain élvezetet akarunk találni, ke-
resztény szívrrel kell birnunk, keresztény
álláspontot elfoglalnunk, az emberiségnek az
ó-kornál előhaladottabb állapotát figyelembe
vonnunk, s így a keresztény irodalom és mű-
vészet tárgyai nemcsak úgy, mint a pogány
korszakéi, hanem még sokkal nagyobb lelki
élvezettel is fognak kínálkozni, közelebbi
viszonyban állván velünk, szivünket is job-
ban fogják érdekelni. Avagy ha a keresztény
irodalom és művészet tárgyaiból lelkünk nem
birja azon magasra emelkedést meríteni,
melyet onnan merithetne, ha szivünk nem
tud azon tiszta érzetre gerjedni, melyre azok
szemléleténél gerjedni kellene, mi egyéb oka

lehet, minthogy lelki életünkre nézve egyéni-
ségünk még nem emelkedett a kereszténység
szellemi életébe, még nem foglalta el azon
álláspontot, melyről azon tárgyakat szemlélni
kellene, szóval szivünk nem keresztény, ha-
nem pogány korszakban él. Ha szivünk e
hátramaradásból kiemelke lük, ha önmagunk-
ban a szellem keresztényekhez illőleg előtér-
ben áll, akkor azon tulajdonok, azon eszmék,
melyek religiónkban foglaltatnak, s melyek
a szépművészeteknek oly gazdag forrásul
szolgálnak, egymásután fognak szemünk
előtt föltárulni, akkor religionkat, mint a
Meváltónak olyan intézményét fogjuk bá-
mulni, mely nemcsak lelki üdvösségünknek,
hanem evvel egyszersmind mindazon eszkö-
zöknek is, melyek arra segítenek, milyenek a
szépművészetek, kimeríthetlen kincsekkel ki-
nálkozik. Mert a keresztény religió nemcsak
hogy maga tökéletesebb, mint az ó-kori va-
lammennyi népek religiója, hanem ugyanezen
tulajdonságánál fogva a művészeteknek is
tökéletesebb eszméket nyujthat, mind am azok
mindnyáján. A hol pedig a szellemnek a mű-
vészetek e lényeges tulajdonának nagyobb
tökéletességét találjuk, ott az anyagnak, mint
lényegtelenebb sajátságának hiányait sokkal
könnyebben mellőzhetjük.

A katholika religio, mint a mely kezde-
től fogva isteni tisztetlenség a művészet ál-
tal létrehozott egy és más tárgyat használt,
ugyan ez oknál fogva a művészetekkel a leg-
szorosabb összeköttetési viszonya jött, ugy
hogy az újabb nemzetek irodalmának és
művészetének legjelesebb szüleményeit ma-
gának a religiónak minél alaposab ismerete
nélkül majdnem mint valami érthetlen dolgo-
kat félreterhetjük. Soha még egy religio sem
ölelte magához a művészetek minden ágát
oly édes anyai szeretettel, mint a katholika
religio; soha egy sem tudott azoknak oly ma-
gasztos működési tért kimutatni, egy sem

birta azt mind ugyanazon czébra irányozza
oly összhangzatba hozni, mint épen ő. Az ó
korban sokszor a legnemtelenebb szenvedé-
lyek martalékkává esvén a művészetek, nagyon
természetes, hogy az által magasztos rang-
jokban becsületeltettek meg, míg a kereszt-
énység szelleme azokra, miként a jó édes
anya saját leányai erényére mindig a legör-
ködőbb figyelemmel vigyázott, nehogy szüzi
tisztaságban nevelt gyermekeit szentségtelen
kezek illethessék. A keresztény művészetnek
tehát legremekebb része mindig ez édes anyá-
nak szeretetétől volt átvitva, ennek tanítma-
nyai, eszméi és gondolatai voltak azok, me-
lyek annak egyedüli táplálékul szolgáltak,
s melyek annak jellemét keresztényté tet-
ték. Miként a hajdani művészet a csapongóbb
életnek kifejezője volt, úgy a keresztény mű-
vészetnek a bünös érzelmeiktől megtisztult
keresztény élet megtestesítőjének kellett
lenni. A keresztény művészetben is okvete-
lül, mint, a keresztény ember életén azon
szelidségnek, lelki nyugalom és békének kel-
lett visszatükrözödni, melynek szemlélete
valamint az életben, ugy a művészetben is
előállitva különös tünnepélyes érzületre legyen
képes bangolni. E magasztos érzület, melylyel
a keresztény művészetnek nyugalmas maga-
tartása szól a szívhöz, nagyon is gazdag kár-
pótlás a hajdani müvek legnagyobb részén
uralkodó szenvedélyes érzületek kiküszöböl-
léseért. Mert ha a szívrnek érző burját han-
goztatni akarjuk, koránem durva ide s tova
rángatással kell azt eszközölnünk, mely bá-
násmódot a szelvidéleket követnek, hanem
a huroknak szelid illesztésével. E szelidség
a keresztény művészeteknek oly jellemző voná-
sát képezi, mint magának keresztény kutfe-
jének Jézusnak.

Váry Gellért.

az hatalmában áll, de e hir alig ha nem teljesen alaptalan.

Azaltal Flury tábornok, Napoleon császár harcias szellemű istállóestere Londonba utazott. Hivatalos körökben természetesen az erősítik, hogy a tábornok utazásának célja nem egyéb, mint lovakat bevásárolni, de ezen indok már annyiszor elégett, hogy annak alaposabbán okvetlen kételkedünk kell. A helyzetet különben sem mondhatni valami nagyon megnyugtatónak.

Politikai botlás ritkán van maga után oly szomorú következményeket, mint Franciaország mexikói vállalat. Az eddig gyászos eseményekhez hozzájárul az, hogy legújában több mint ötven francia bebörtönzöttet, azzal párhuzán őket, hogy az ország ellenségeit pártfogolják. Azt hiszik ugyan, hogy nem sokára ismét szabad lábra lesznek helyezve, de valószínűleg kintisittatnak az országból, miután gyarmat vannak terhelve. Szóval a francia gyarmat Mexicóban, mely azelőtt oly virágzó és gazdag volt, most teljesen tönkre van téve. Ugy látszik, most nagy szerencsétlenségünkre egy új vállalat előestéjén állunk, mely a mexikóihoz hasonló leendő, s ez a Japan elleni vállalat.

A japánok több francia hadihajón levő francia alattvalókat megölték s a kormánylap f. hó 22-én kiadott száma egy jegyzéket tartalmaz, mely a legkomolyabban francia intervenciót helyez kilátásba, ha a japánok nem adnak gyors és teljes elégtételt.

Angolország. A hűsveti szilvénél után f. hó 20-án tartá az alsóház első ülését, melyben azonban alig fordult meg közérdekű tárgy. Az ülés kezdetekor megtelt ugyan a terem, mert azt hitték, hogy Disraeli felvilágosítást fog adni a kormány magatartására nézve. Miután azonban a várakozásokban csalódtak a jelenlévők és Gladstone sem volt helyen, hogy kérdést intézzen a miniszteriumhoz, a képviselők csakhamar elszédtek, úgy hogy időnkint alig volt 80 képviselő a teremben. Ennek dacára elhúzódt az ülés éjféltől 1 óráig. Az ülés tárgyait képezték: német vízvezetési munkálatok Indiában, a ceyloni közigazgatás hiányai, a Konstantinápolyban időző brit követ nyári laka stb.

Az alsóház f. hó 21-én tartott ülésében ismét számos kérvény jelentett be az irálamegyház mellett és ellen. Shaw-Lefevre a férjes nők birtokjogára vonatkozólag tesz indítványt, mely szerint a házasság folytán a rubáztassék nő vagyona a férjre, hanem maradjon meg a nő birtokában, a házasság folyamán a nő által szerzendő vagyon kizárólag a nő maradjon, végre a nő önállóan perelhesen.

A ház már korábban foglalkozott azon büllet, melynél fogva a kivégeztetéseket ezután nyilvánosan, hanem a börtön falai között történjenek. Indítvány tételén, hogy ezen büllet bővebb megvitatására aladjon a ház biztommány Gilpin a halálbüntetés teljes előtörlesztését hozza javaslatba. Az indítványozó szükségesnek tartja, hogy a halálbüntetés el-

len nyilatkozzék, midőn a ház újabban szentesíteni akarja. Szerinte a halálbüntetés elleni és pártolói csak abban térnek el, hogy mely eszközök által gátolassék meg a gyilkosság. A halálbüntetés nem gátolja a gyilkosságot, mert míg ezek száma szaporodott, azon bünteték, melyek korábban halállal, jelenleg büntönél büntettek meg, kevesebbet.

A halálbüntetés jogtalanság, akárhány gyilkos büntetlenül marad, mert az esküdtek nem mernek büntést mondani oly bizonyítás után, melyet a súlyos büntönbüntetés elrendelésére teljesen elégségesnek tartanak. Így a büntös megszabadul a büntetéstől, míg az ártatlan gyakran helyrehozhatatlan büntődik. Az ő beszédjére Gregory képviselő válaszul, ki ismét más tekinteteket hivatkozva azt kívánja, hogy a halálbüntetés tartassék meg, de a kivégeztéseket csak a börtön falain belül történjenek. Ezután Neate képviselő ragadta meg a szót s kijelenté, hogy a halálbüntetés mint eljlesztő szert elégtelennek tartja.

A ház megújja a vitát és szavazást kíván, akkor John Stuart Mill, a híres bölcsész kel föl és védelmezi a halálbüntetést, mely ő szerinte szükséges s nem is oly kemény büntetés mint élethossziglan való börtön vagy fegymunka. Minden büntetésnél meg van az, hogy sokkal keményebbnek látszik, mint a tényleg valóban. Különösen nagy hatása van tekintetben a halálbüntetés. Tévedések és igazságtalan kivégezések igaz, hogy néha elkerülhetetlenek, de ebből a törvényhozásra nézve csak azon kötelesség következik, hogy az ily eseteket lehetőleg ritkítsa. Stuart Mill végre meg azon tanácsot is adja, hogy inkább az igazságtalanságok a büntetéseket, sem mint hogy szelidítenék azokat. Ő tehát a halálbüntetés eltörlését ellen van. A szavazásnál az eltörlési indítvány 127 szavazattal 23 ellenében megbukik. A ház aztán biztommányt alakulván, elfogadja a nyilvános kivégeztéseket eltörlő büllet.

Orosz-Lengyelország. A czár ukázát bucsított ki ismét, mely a lengyel királyság országos egyesületét főlhatalmazzá 15,000 száz rubeles kötvény kibocsátására 5% kamattal. E rendelet okának az ukáz azt mondja, hogy az országos egyesületnek a pénzre szüksége van, hogy a zálogleveleket folyó kamatait megfizethesse, miután a földbirtokosok szabályos fizetési nagy mértékben elmaradoznak. Eddigél ily esetekre a kormány a lengyel állami kincstár állt rendelkezésére, melyben mindig volt készpénz. Most azonban, miután a lengyel kincstár az oroszba már beleolvadt, az igazgatóságának nem volt más eszköze, mint e kölcsön, s hogy ez nagy áldozatok nélkül lehetővé tétessék, a czártól kikérte a főlhatalmazást új kötvények kibocsátására.

Varsóban már nemcsak az egyetem van egészen elmoszkásvita, hanem kezdik munkáztatni a középtanodákat is. A tanügyminiszterium egy körlevele elrendelte, hogy jövő tanévtől kezdve a természettani, mathe-

matikai és történelmi tárgyak orosz nyelven adassanak elő, a varsói evangélicus iskolában s a lodzi német reál gymbasumban az általános földrajz és történelem fog oroszul taníttatni.

Varsóba két új hadtest fog áttétetni. Ágyú, fegyver és hadikészlet ott anyyi van, hogy minden percében el lehetne kezdeni bármily háborút. A nyári hadgyakorlatok számára a tábornok már készitik.

Egyesült Államok. Mint már mult számunkban mondtuk, Butler a Johnson elleni perben f. hó 9-én kijelentette, hogy a vád a tanúbizonyságok befektetése. Curtis a védelmet hosszabb beszéddel nyitotta meg. Tagadta, hogy a hivatalnokok megerősítéséről szóló törvény Stanton esetére alkalmazható volna, minthogy ez nem Johnson, hanem 1862-ben Lincoln elnök által nevezetett ki hadügyminiszternek. A senatus ugyan megerősítette e kinevezést, de Stanton ezáltal nincs feljogosítva arra, hogy a hivatalban 1869-ig más elnök alatt is megmaradjon.

A hivatalnokok megerősítéséről szóló törvényt többféleképp lehet magyarázni. Johnson a kabinet nézetével és alkotmányos tanácsaival meggyőzőleg értelmezte azt. Azon vád, hogy Johnson arra törekedett, miként Emory tüköt a hadseregigbills megsértésére rávegye, oly föltevésen alapszik, melyre semmi sem támaszt. Johnson beszédei nem vádolták be a néppel a congressust, hanem csak az uralkodó többséget e testületben. Beszédei csak a szőlásszabadság törvényes gyakorlata.

A védő Thomas tbk tanúbizonyságát kéri meghallgatni a vádlók ellene vannak, a senatus azonban 41 szavazattal 10 ellenében a kihallgatás mellett szavazott. Thomas előadta, miszerint az elnök sohasem parancsolta neki, hogy a hadügyi hivatal fenyegetésekkel vagy erőszakkal vegye birtokába. Butler kérségre Thomas megengedi, hogy saját felelősségére erőszak alkalmazásával fenyegetőzött és tanuskodik, hogy Johnson őt a kabinet illesekben ideiglenes hadügyminiszternek ismerte el.

Abysiniában, mint egy f. hó 8-án kelt tudósításból látni, Napier Róbert angol fővezér gyors léptekkel siet ezélféle. Már csak 30 mérfolyra van Magdalától. Az indiai éghajlat alatt elkényeztetett angolok sok sanynaragot kénytelenek kiállni, mert most oly éghajlat alatt vannak, minő Európában deczember közepén lenni szokott. A nap ugyan aфрикаilag forró siet s azért, noha a sereg 11000 láb magasságban van, még sines elérve a hóv, de mihelyt a nap lealldozik, vagy mihelyt a hegyek árnyékába lép a sereg, emberek, állatok majl megfagyának. Minél hidegebb lesz, annál nehezebben esik aztán a hegymászás. A víz e hig levegőben igen hamar felforr, de ha már forr is, nem elég meleg arra, hogy a théat vele fölforrallják vagy a levest megfőzzék, a mi aztán az indiai angolok előtt megfoghatlan valami.

Az emberek egyáltalán egészségesek, csak az állatok vesznek el nagyban. Napier, ki most egészen elől van, magához vonta a könnyű ágyukat s a röppentyűs lőfegyvereket, mert Theodor király nagyon szereti az éjjeli támadásokat, a röppentyűktől pedig a fekete harcizok leginkább félnek. [Az abysiniáiak maguk nem hiszik, hogy az angolok győzni fognak, mert ők azt mondják, hogy ha az angolok csakugyan oly hatalmasak volnának, nem fizetnék meg azt, a mit vesznek, hanem egyszerűen elrabolnák, melyek hátralevő elefántok által czipelteti, melyek hátul mennek. Az egész expedíció sereg 5000 emberből áll, a többi tartalékol szolgál a tenger mellett s a közbeeső állomásokon. Napier el van tükélve, hogy a hadjáratot bevezzi, mielőtt az esőzés ideje elkövetkezik vagy Theodor Magdala várába ágyúval együtt bezárkózik.

Egyet a mondott tudósítás. Egy londoni távsürgöny szerint pedig Napier f. hó 13-án Magdalától megverte az abysiniáikat. A király az erődbe vonult vissza, és kiküldte a fegyverviselésre képtelen foglyokat. Napier föltevén megadást követelt. F. hó 14-én Napier tábornok megostromolta az erődt, mely alkalommal Theodor király elesett. Az ittköletet igen véres volt. Tizenny ezer abysiniái letette a fegyvert. Az angolok veszteség csekély.

LEGUJABB.

Berlin, apr. 27. Egy órákor délben. A király épen most nyitotta meg a vámparlamentet következő beszéddel.

Tisztelt urai a német vámparlamentnek: Negyven év mult el az egyet megalapítása óta, mely ma fejlődésének jelentékeny korszakába lép. Csekély kezdetből kiindulva, de a német népket a beforgalom szabadságátani törekvéséül vitelve, a vámegetlet a nemzeti eszme hatalma által, mely eszmének kifejezését adott, lassanként Németország legnagyobb részére kiterjedt. Tájai közt az erdekeknek közösséget teremtette, melyek súlyos próbákat állottak ki, és a világforgalomban oly állást foglal, melyre minden német meglepéssel tekint. Alapításánál nyert szervezése az egyleti kormányok gondokodása által az idő folyamán a kifejlésztés magas fokát érte el. Tartamra azonban sem a kiválmaknak, melyeket a forgalom gyors fejlődésénél és növekvő sokoldalúságánál fogva a törvényhozáshoz intéz, sem a német nép azon jogos óhajának, hogy e törvényhozásban hathatos részt vegyen, — nem tudott megfelelni. Azon vállalatok, melyeken Németország gazdasági és politikai élete átment, a vámegetletet alapításakor adott szervezett további fejlesztését igénylik, és a természetszerű

fejlődés gyümölcse, ha ma az egész nemzet képviselői Németország közös gazdasági érdekei fölötti tárgyalásra összegyűlnek.

Ezen tárgyalás a m. évi jul. 8-ki szerződés szerinti a közös törvényhozás majd minden terére ki fog terjedni, és az egylet kiterjedése Mecklenburgra és Lübeckre is igen közel kilátásba helyezhető. Legelső sorban oly szomszédországgal fogja tárgyalni forgalmi viszonyainak szabályozását, mely törzsrakonsága és egyéb anyagi érdekei által szorosan van Németországgal kapcsolatban.

Az Ausztriával f. évi márc. 9-én kötött vám szerződés a kölcsönös forgalomnak tetemes, már évek óta sürgetett megkönnyítésére fog szolgálni és támpontokat nyújt a további fejlesztésre.

Egy törvény a vámrendszabály megváltoztatásáról, arra lesz hivatva, hogy a vámeljárásnak a forgalom módjaival többé össze nem férő módjait mellözvén, alapját vessse meg a vámtörvényhozás egy általános revíziójának.

A dohánynak egyarányos megadóztatása és a vámtarifá átható megváltoztatása arra hivatják, hogy az egylet belsejében és a külfölddel előmozdítsa a forgalom szabadságát, s az egyleti államok pénzügyi érdekeit.

Egy kereskedelmi és hajózási szerződés Spanyolországgal egészíti ki a javaslatokat, melyek által a vámegetlet az utóbbi években a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzetek közössönös jogaiba lépett.

Bizonyos vagyok benne, hogy öök t. urak, ezen fontos kérdések megoldásához oly szellemmel fognak hozzá, mint a minő a kormányt lelkesítette, midőn e szerződés iránt megegyezett, melynek alapján öök meghívtattak, és mely azóta a szövetségtanács tárgyalásait vezrelte. Tartásák a közös német érdekeket szemmel, járjanak közbe e szempontból a különérdekekben és siker fogja működésüket koronázni, melylyel a nemzet háliját nyeredik ki.

Azon baráti viszonyok, melyet a német kormányok valamennyi külhatalommal fenntartanak, feljogosítanak ama bizalomra, hogy a nemzeti jólét fejlődésére, melynek ápolása hozta ma össze a német törzsképviselőit, a béke áldásai biztosítva maradnak, melyek megvédésére a német államok egymásköztt szövöttek, és hogy Isten segítségével minden időben a német nép egyesült erejére számíthat.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. M. HÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktőzsde		
aprilis 27-én.		
Gabna-árak.	Súlyfontokb.	Ára mértékint.
Buza bányási	83-85	5.90-6.10
" tiszai	86-88	6.05-6.75
" pesti	88-89	6.05-6.75
" pesti	88-89	6.05-6.10
" pesti	86-88	6.05-6.75
Készrehozott	78-80	4.15-4.15
Bózs	68-70	2.70-2.95
Árpa serfőzére	68-70	2.45-2.65
etetésre	45-47	1.68-1.72
Zab	—	—
Kukorica bányási	—	—
uj	—	2.70-2.80
Bab	—	3.20-3.30
Kóles	—	5.87-1/2-6
Répcze	—	5.75-5.87

Magyar értékpapírok árkelete.		
	Adva	Tartva
Pesti keresked. bank	648.	658.
Budai keresk. és iparb.	195.	197.
Pesti iparbank	228.	230.
Magyar hitelbank	75 1/4	80.
Pesti takarékpénztár	1440.	1470.
Budai	107.	112.
Pannónia gőzmalom	1475.	1285.
I-só budapesti gőzmalom	1920.	1940.
Budai gyár-telep	760.	770.
Concordia gőzmalom	378.	390.
Budai királymalom	770.	800.
Szegedi kiv. gőzmalom	510.	520.
I. upesti szeszszinomat	620.	630.
Pestbudai butorkézmű	628.	626.
Magyar biztosító-társulat	220.	225.
Pannónia gőzmalom-társ.	680.	685.
Pannónia vízszinomat-társ.	225.	230.
Magyar észak. vasut	228.	270.
Pesti közúti vasúlya	73 1/2	73 1/2
Kereskedelmi épület.	562.	565.
Lánchíd	390.	400.
Alagut	387.	390.
Magyar földh. záloglevél	76.	78.
Pesti keresk. b. zálogl.	90 1/2	91.
	96 1/2	97.

Bécsi börze		
aprilis 26-án.		
Államadósság.	Adva	Tartva
5% osztr. értékt.	53.70	53.85
" adómentes	57.50	57.60
" nemzeti kölcsön	62.70	62.80
metalliques	56.60	56.75
1860 ki sorozat	81.30	81.40
Magyar földterhm. kötvény	73	73.50
Bánati	71.75	72.25
Horvát	71.50	72.50
Erdélyi	68.75	69.25

Sorsjegyek.		
	Adva	Tartva
Hitelintézeti	100	129.50
Dunagőzhajózási	98	93.50
Budai	26	26.50
Eszterházy hg.	141	143.
Salm	33.75	34.25
Pálffy	25.75	26.25
Clarv	27.50	28.50
St. Genois	23.75	24.25
Windischgrätz	17.50	18.50
Waldstein	21.	22.
Keglevich	14.50	15.

Részvények.		
	Adva	Tartva
Nemzeti bank	698.	695.
Hitelintézet	180.70	180.80
Magyar hitelbank	79.50	80.
Alsó-osztr. esc. társulat	590.	592.
Anglo-osztr. bank	1207.5	121.
Ausztriai földhitelintézet	168.	172.
Északi vasut	1762	1765
Államvasut	255.40	255.60
Déli vasut	169.80	170.
Erzsébet vasut	144.25	144.75
Gal. Karoly Lajos vasut	207.75	208.
Lemberg ceern. vasut	179.50	180.
Cseh nyug. vasut	146.25	146.50
Dél-ész. ném. összeköt. vasut	137.75	138.25
Tiszai vasut	147.	147.
Magyar észak. vasut	72.	74.
I-só erdélyi vasut	139.75	140.
I-só ausztriai Dunagőzhajózási társaság	488.	490.
Pesti lánchíd	380.	385.

Elsőbbségi kötvények.		
	Adva	Tartva
1862. Erzsébet vasut	82.	82.25
1867. államvasut	116.50	117.
Déli vasut	98.25	98.50
Északi vasut	88.75	89.
Cseh nyugati vasut	84.75	84.15
Tiszai vasut	—	—
Gal. Karoly Lajos vasut	98.25	98.75
Magyar észak. vasut	—	—
Lemberg-cesernov. vasut	77.	77.75
Erdélyi vasut	81.15	81.35
Ausztr. Dunagőzhajózási társ.	98.	94.
Pesti lánchíd	—	—

Érték és pénz.		
	Adva	Tartva
Frankfurti váltó	97.20	97.40
Londoni váltó	116.45	116.65
Párizsi váltó	46.25	46.30
Cs. arany	5.56 1/2	5.52 1/2
Napoleon'or	9.32	9.33
Egyleti tallér	1.71	1.72
Ezüst	114.75	115.

H I R D E T É S E K.

Igen fontos új találmány.

A f. cz. gyapju-termesztők és kereskedőkhez!

A külföldi és tengerentúli jól mosott és kezelt gyapju a rendesen mosott mosott és kezelt hazai gyapju. Árát oly annyira súlyja, hogy a hazai gyapjuintermetes és kereskedés jövőben csak egy lehet előnyös, ha gyapjuink tisztasága és jó kezelése a vevőket megnyeri. A divatozó juhmosás (szisztatás) azonban legjobbet igényeket daczára gazdáinknak mily ritkán sikerül. Ezen nagy baj megszüntetése végett alulírottak már is a jövő nyírására elvállalják a juhbandák tisztítását mindenütt a jószághelyen az általuk feltalált szubundamóssás" által, melylyel az eleven juhmosás (usztatás) és annak számlalan bajai mind clesnek, minthogy a birkák természetes piszokjuktól bann nyírtanak, a lenyirt gyapjuból a jószághelyen az általuk feltalált szubundamóssás" segítségével minden víz vagy kútval a kéznek a gyapju-gépe (pléa-bundatartó) tétőik és egy általuk feltalált gyapjuja előnyös névényi felolvasztó folyadék segítségével tisztított, hogy a gyapju és azok rövidebb idő alatt megszássék, úgy hogy a gyapju és azok szálcsonmagjai természetesen fekvésükben, és a juh bunda egész össze függése (háloformájá) sértetlenül megmaradnak végre a szabadban megszártatván és az egyes bundák osztályoztatván, a gyapju alkalmas zsákokba külön csomagoltatik.

T. rendelőink számára készek vagyunk próbamosást teljesíteni és ezertint a fűmosásért jótállni. A mosásdíj a mód és a felolvasztó szer után minden bundánál 04 kr. az első és négy kr. a második nyírásnál. A mosógépek csak nálunk rendelkezhetők meg, árak egyenként 20 frt. melylyel egy személy naponként 150—200 bundát moshat. Rendelőinknek körülmenyes utasítást küldünk.

Elvállalunk a t. kereskedők és természetfölötti mindenfélre mosott bojtortjános és homokos gyapjujunkt az említtett tisztítás végett itt és a vidéken. F. évi márc. 23-án gyapjuamosó-intézetünk Pesten városrétőben, az állatkert mellett, 1536. sz. a. megnyitottott és szivesen elvállalunk próbamosásra minden juhnyersztől hozzánk beklüdenő piszkosan lenyirt juhbandákat. Megrendelések intézendők alulírottakhoz Pesten, Dorotyia-utca 4. sz. a.

Hécei Adolf és Társa.

Bizonnyitvány.

Hátséy Adolf ur gyapju-bunda mosási újabb módszere felett a 1867. évi 49-ik számú gazdasági lapokból értesülvén, 1868. évi mártius 3-án Hígyós mezővárosában 20 db különféle korú és nemű, a természetes szőnyhen lenyírt gyapju bundákkal — számos részvevők jelenlétében — kísérletet tevév arról bizonyosságot tesszünk, hogy ezen gyapju-bundák 18—20 foku meleg vízben 13 perc alatt a Hátséy Adolf ur által felírt mosóporral tiszta felérsztigűvé mosattak.

Kelt Hajóson 1868. évi márt. 3-án.

Spech Lajos s. k.
kalocsai érseki uradalmi igazgató.

Simig Rezső s. k.
főkápt. urad. tisztartó.